

Materiál Ministerstva vnitra

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Export z Národní architektury eGovernmentu ČR

Obsah

Architektonické dovednosti, útvary a orgány	3
<i>Ustavení a role architektonických útvarů a orgánů</i>	3
Rozvoj architektonických dovedností	6

Architektonické dovednosti, útvary a orgány

Pro zajištění architektonických funkcí v organizaci je nutné vytvořit příslušnou organizační strukturu, procesy, role, zodpovědnosti a znalosti. NAR, v návaznosti na tzv. Rámec architektonických schopností (ACF¹⁾) z TOGAF poskytuje referenční model a návod, jak takové organizační změny provést. V těchto informacích je NAR ve shodě s odpovídajícími částmi Metod řízení ICT VS ČR.

Vybudování architektonické schopnosti je obdobně jako razantní zlepšení jakékoli jiné schopnosti jak jednorázový projekt, tak následná průběžná činnost, která poskytuje kontext, prostředí a zdroje k řízení udržitelné architektonické praxe.

I architektonická schopnost má svoji cílovou architekturu a její vybudování vyžaduje změny ve všech vrstvách architektury organizace, ve které se má tato schopnost zavádět.

Na úrovni byznys architektury je především zapotřebí ustanovit útvar architektury, vydefinovat jeho role, zodpovědnosti a činnosti. Dále je pak potřeba zajistit procesy správy architektonického úložiště. Nejdůležitější jsou ale role a zodpovědnosti pro užití architektury při řízení rozvoje úřadu.

Na úrovni datové architektury je potřeba stanovit strukturu architektonického úložiště a artefakty, které v něm budou uloženy.

Na úrovni aplikační architektury architektonické schopnosti je potřeba zvolit modelovací nástroj a architektonické úložiště a také podpůrné nástroje pro řízení architektury, správu a komunikaci architektonických znalostí.

Na úrovni technologické a infrastrukturální architektury je potřeba stanovit technologické komponenty a infrastrukturu pro podporu architektonických aplikací.

Také architektonická schopnost by měla mít model vertikálních domén své motivační architektury, členové týmu i vedení úřadu by měli sdílet znalost toho, čemu architektura slouží a co se od ní očekává.

Ustavení a role architektonických útvarů a orgánů

Útvar architektury, jako statická součást liniového řízení úřadu představuje prostředek výkonu a managementu architektury.

Architektonická rada jako kolektivní kontrolní, rozhodovací a eskalační orgán, představuje zejména základní prvek governance architektury úřadu.

Útvar architektury úřadu

Útvar architektury je orgán, jehož hlavní náplní je zastávat nejméně těchto pět rozdílných, ale vzájemně se doplňujících a podmiňujících funkcí, zejména na úrovni veřejnoprávní korporace (rezortu, kraje nebo obce):

- Kontrolní orgán předběžně kontrolující vybrané vlastnosti v rámci resortu předkládaných IT projektů včetně zásadám NAP a vůči vyhlášeným standardům architektury řešení.
- Auditní orgán stanovující požadovanou úroveň architektonické zralosti jednotlivých organizačních jednotek úřadu nebo korporace, jejich architektonické oddělení a jeho procesů a governance a orgán kontrolující dosažení této úrovni v požadovaném čase a její zachování.
- Enterprise architekt a architekt řešení architektur (byznys, aplikačních, datových i technologických) centrálních sdílených (nebo jednotných) služeb a centrálních sdílených (nebo standardizovaných) systémů Governmentu (eGovernmentu) na úrovni úřadu nebo korporace.

- Přirozený vzor a leader (metodik) tvorby Enterprise architektur a architektur řešení v jednotlivých OVS v korporaci, tj. tvůrce a vykladač přizpůsobené metodiky, správce korporátních sdílených znalostí (vzory, návody, referenční modely a praktické příklady) a správce prostředků pro sdílení architektonických znalostí (architektonické úložiště, portál, wiki, diskusní fóra, ...).
- Lokální (interní) Enterprise Architekt úřadu a těch organizací resortu, které jej o to požádají a kde nepostačí předchozí role rádce.

NAR, ve shodě s TOGAF, zdůrazňuje roli útvaru architektury úřadu v rámci jednotlivých úrovní řízení plánování a realizace změn, úměrně tomu je potřebné v útvaru architektury úřadu v OVS vybudovat a držet dovednosti podle následujícího schématu:

Zodpovědnosti útvaru architektury

Útvar architektury je typicky zodpovědný za dosažení následujících cílů:

- Poskytnutí principů a standardů pro všechna rozhodnutí týkající se architektury
- Zaručení aplikace nejlepších praxí na tvorbu architektury
- Zajištění konzistence mezi architekturami
- Určení znovupoužitelných komponent
- Zajištění flexibility architektury (aby vyhovovala byznys potrebám, aby vhodně využívala nové technologie)
- Vynucení souladu s architekturou
- Rozvoj architektonické zralosti v organizaci

Z hlediska operativy je útvar architektury zodpovědný za:

- Monitoring a kontrolu dodržení architektonického kontraktu projektů
- Zajištění efektivní a konzistentní správy a implementace architektur
- Řešení eskalovaných nejasností, problémů a konfliktů
- Poskytování doporučení
- Zaručení souladu s architekturami a udělování výjimek
- Zaručení řízeného přístupu ke všem relevantním informacím pro implementaci architektury
- Validace reportovaných SLA, úspor apod.

Z hlediska řízení je útvar architektury zodpovědný za:

- Tvorbu použitelných řídících materiálů a provozování řídících aktivit
- Poskytnutí základního kontrolního mechanizmu pro zaručení efektivní implementace architektury
- Včasnu identifikaci odchylek (neshody) od architektury a naplánování aktivit pro nápravu
- Vybudování vazby mezi implementací architektury, architektonickou strategií a cíli obsaženými v enterprise architektuře a strategickými cíli resortu

Role a kapacity v útvaru architektury

Očekávané funkce útvaru architektury je potřebné naplnit kapacitami zaměstnanců (i zlomkovými) s odpovídajícími schopnostmi, kteří budou vstupovat do níže uvedených rolí. Přičemž jeden zaměstnanec může plnit více rolí a některé role mohou být trvale či dočasně zajištěny externě.

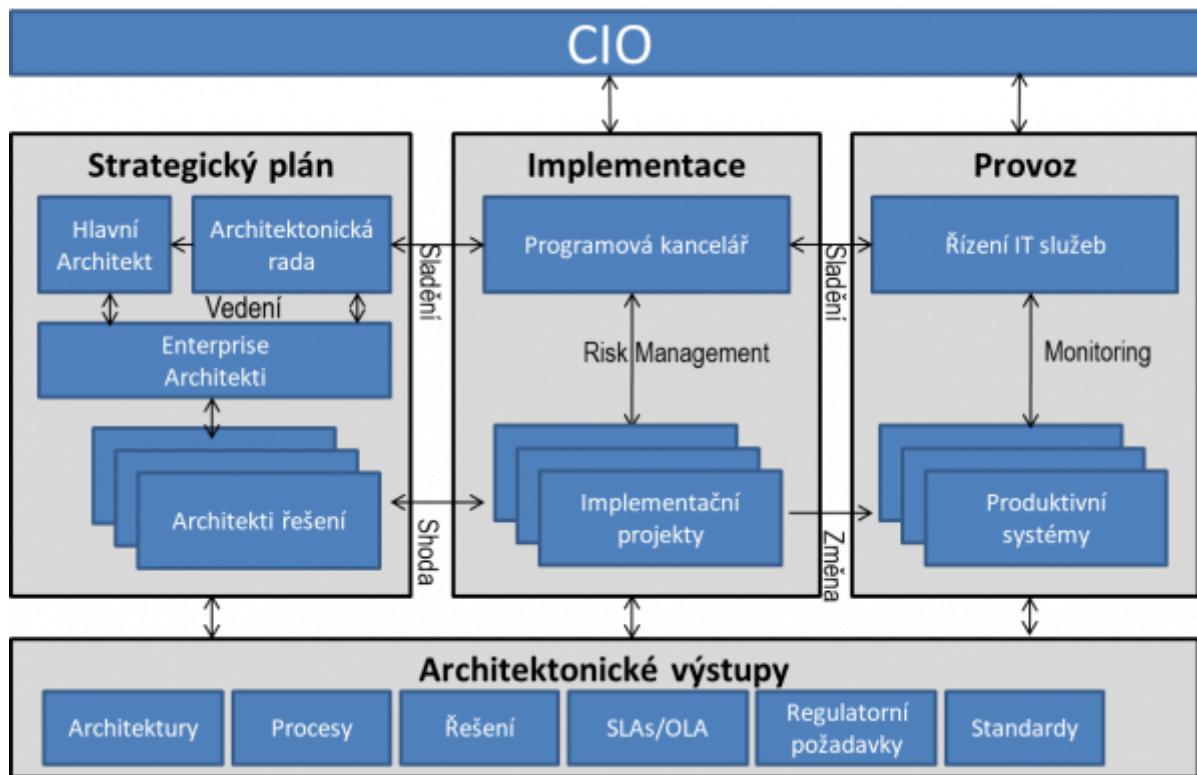
- Vedoucí (ředitel) útvaru architektury úřadu
- Hlavní architekt úřadu (Enterprise Architect)
- Metodik architektury úřadu (Enterprise Architect)
- Doménový architekt úřadu (Enterprise Architect)
- Byznys architekt úřadu
- Aplikační architekt úřadu
- Datový architekt úřadu
- Technologický (IT) architekt úřadu
- Bezpečnostní (IT) architekt úřadu
- Hlavní architekt řešení projektů eGovernmentu a ostatních změnových projektů
- Doménový architekt řešení
- Byznys (procesní) architekt řešení
- Aplikační architekt řešení
- Datový architekt řešení
- Technologický (IT) architekt řešení
- Bezpečnostní (IT) architekt řešení
- Architekt významných řešení – napříč doménami, například:
 - Architekt pro všechny součásti související s eHealth
 - Architekt všech řešení na platformě xyz
 - Architekt průřezových IT služeb (DMS, Knowledge Management, Workflow apod.)
- Specialista legislativy a analýz architektury eGovernmentu ČR a EU
- Metodik architektonického vzdělávání, osobního rozvoje a sdílení arch. znalostí v resortu

Kompletní struktura útvaru architektury představuje většinou distribuovaný (virtuální) tým. Část týmu představuje hlavní architekt a enterprise architekti, souhrnně zkráceně architektonické kancelář úřadu. Tento tým (útvar) by měl být součástí poradních orgánů nejvyššího vedení úřadu, společně s projektovou kanceláří úřadu, interním auditem, managementem kvality, PR, právníkem apod. Tyto klíčové role strategického plánování a řízení transformačních změn musí být pokryty interními zaměstnanci úřadu, přitom jejich omezenou odbornou znalost nebo kapacitu je možné doplňovat externími odborníky, ale zodpovědnost a správa získaných a udržovaných znalostí musí být interní.

Druhou úroveň detailu architektury, tzv. architektury řešení typicky zajišťují specializované útvary IT architektury a byznys (procesní) architektury či analýzy.

Architektonická rada

Architektonická rada je sponzorem architektury v organizaci. Jedná se o exekutivní skupinu zodpovědnou za kontrolu a údržbu strategické architektury a všech jejích podřízených architektur. Pozice architektonické rady ve struktuře organizace a její vztah k ostatním útvarům je znázorněn na obrázku níže.

Architektonická rada musí být ustanovena s jasně formulovanými

- zodpovědnostmi a schopnostmi rozhodovat,
- pravomocemi a jejími limity.

Velikost a složení architektonické rady

Doporučená velikost architektonické rady je 4 až 5 (ne více jak 10) stálých členů. Struktura architektonické rady by měla odrážet strukturu organizace. Rada může mít také dočasné členy, z důvodu časového vytížení a neschopnosti trvalého úvazku, nebo z důvodu probíhajících projektů. Architektonická rada by měla reprezentovat všechny klíčové subjekty zainteresované v architektuře (stakeholder) a typicky sestává ze skupiny vedoucích pracovníků zodpovědných za dohled a údržbu celkové architektury z úhlu pohledu svých zodpovědností.

Architektonická rada musí mít člena z nejvyšší úrovni organizace (sponzora). Častým důvodem selhání vybudování architektonické praxe bývá právě absence exekutivní síly, která je schopna vydávat závazná rozhodnutí.

Rozvoj architektonických dovedností

Pro všechny výše uvedené role budou ve [Znalostní bázi](#) připraveny přehledy potřebných osobnostních vlastností a odborných dovedností, v kombinaci typu dovednosti a potřebné (doporučené) úrovni dovednosti.

Schopnost tvorby, údržby a užití architektury úřadu je schopností postavenou na znalostech, proto je jednou z povinností manažera týmu architektury řídit rozvoj znalostí svého jádrového i virtuálního týmu.

¹⁾

Z angl. Architecture Capability Framework

From:
<https://archi.gov.cz/> - Architektura eGovernmentu ČR

Permanent link:
https://archi.gov.cz/nar_dokument:architektonicke_dovednosti_utvary_a_organy

Last update: **2021/01/13 10:42**